

SOCIAAL WERK EN MIGRATIE - sociaal werk in de mijnstreek INFORMATIE LEEN BEYERS, auteur van Iedereen Zwart

mailinformatie dd. 15 augustus 2011

Wat betreft 'sociaal werk en migratie' is het sociale werk in de mijnstreek in Vlaanderen inderdaad pionierswerk geweest.

Heel interessant en volgens mij belangrijk voor de canon is, dat dit werk zelf veranderde, telkens de omgang met immigranten veranderde.

Ik zie minstens twee types en voor beide types waren er pioniers in de mijnstreek.

1) Een eerste prototype is inderdaad iemand als juffrouw Marie Romain of juffrouw Steegmans. Romain werkt voor de mijn van Zwartberg en voor haar en haar tijdgenoten zijn immigranten MIJNWERKERS. Ze hebben een bepaalde economische rol te vervullen in de mijnsamenleving en daar wordt het sociale beleid (woningen, verenigingen, parades,...) op afgestemd.

Het probleem met de mijn van Zwartberg is dat heel veel mijnarchief vernietigd is door de plotse sluiting van de mijn in 1966 (en daarvoor al, een probleem met wateroverlast).

Ik heb mij voor de figuur van Marie Romain vooral gebaseerd op het archief van KAV, bewaard bij de parochie van Zwartberg, op het Gemeentelijke Archief Genk (vb. voor het Kinderheil). En op delen van het mijnarchief die privépersonen in handen hadden. Vooral voor de jaren 1950 is er veel bewaard, bij privépersonen, maar ook nog in het rijksarchief in LUIK (AEL, Archives Etats de Liège). Bijvoorbeeld de viering van 50 jaar steenkool in 1958 is goed gedocumenteerd in dat archief en daarin zie je welke rollen de sociaal assistentes speelden.

Mij lijkt het goed dat je voor deze periode het onderzoek aanvult met archief van het mijnbedrijf van Waterschei, Winterslag of Eisden, te vinden in het Rijksarchief HASSELT. Deze oostelijke mijnen waren vroeger open dan de westelijke (Zolder, Beringen, Houthalen) en daar zie je dus echt het sociale pionierswerk.

Wat betreft EISDEN, kan je zeker ook terecht bij Jan Kohlbacher, de bezieler van het Museum van de Mijnwerkerswoning. Hij kan wellicht gericht naar onderdelen van het mijnarchief verwijzen en het Museum heeft zelf ook archief en documentatie.

Jan Kohlbacher, Paul Nicoulaan 24, 3630 MAASMECHELEN, 089 76 45 75

Ik zie deze periode lopen tot omstreeks 1960, toen de crisis in de steenkoolindustrie doorbrak. Eén van de laatste personeelsleden van de mijn van Zwartberg, rond 1960, is Clara Micheli. Zij is zelf de dochter van een Italiaanse mijnwerker (van voor WO II) en had in Zwartberg school gelopen. Zij werd ingeschakeld voor de ontvangst van de Italiaanse mijnwerkers in die tijd.

Het gaat om de familie MICHELINI, Marcel Habetslaan 29, Zwartberg, 089/38 13 60

Maar nog altijd was de logica hetzelfde: immigranten zijn mijnwerkers (of moeten dat worden) en daartoe werden zij en hun gezinnen begeleid. Het begrip allochtonen bestond nog niet. Wel gastarbeiders, travailleurs immigrés. De klemtoon lag op ARBEID.

2) In een tweede fase komt het sociale werk in de mijnstreek los te staan van het mijnbedrijf, en los van de rechtstreekse economische logica die past bij een mijnwijk.

Die evolutie zie je in Limburg eerst in Zwartberg, omdat daar de mijn al in 1966 wordt gesloten en de rol van het mijnbedrijf dus helemaal is uitgespeeld.

Ik beschrijf dit in mijn boek (Iedereen Zwart) p. 198 tot 206. Zwartberg en andere mijnwijken worden 'probleembuurtten' in de jaren 1970. Sociale aspecten staan voortaan in de kijker, de economische integratie in het mijnbedrijf is niet langer vanzelfsprekend. De mijnstreek wordt een laboratorium voor BUURTOPBOUWWERK in Vlaanderen.

Ze experimenteren onder meer met taallessen Nederlands voor immigranten van de eerste

generatie. Dat had het mijnbedrijf nooit gedaan, voor de mijn was het niet de bedoeling dat die groep zich sterk zou verankeren in de Vlaamse samenleving.

Vanaf die tijd worden heel veel eindwerken van de sociale hogeschool (vb. Heverlee) geschreven over de mijnstreek. STEBO wordt opgericht, ...

Jef Ulburghs was daarbij de inspirerende figuur, maar een typische sociale werker uit die tijd is onder meer Linda Delva. Ik heb haar zelf niet geïnterviewd toen, maar ze is goed in Genk bekend, onder meer bij Stebo.

Het ongeordende archief van de pioniersjaren van het BUURTWERK bevindt zich voor het merendeel bij STEBO. Toen was het beschikbaar in hun lokaal in de school van Zwartberg. Waar het nu is, weet ik niet precies.

Het PRIC, vroeger Provinciaal Onthaal Gastarbeiders, ontstaat in de jaren 1960, wanneer het belang van de mijnbedrijven afneemt. Voor het verdere sociale beleid naar immigranten toe, is dat natuurlijk een belangrijke instantie. Het PRIC heeft eigenlijk een uitgebreid archief, maar ik heb het niet gebruikt voor mijn onderzoek.

Vanaf einde jaren 1980 en in de jaren 1990 komen culturele aspecten op de voorgrond in het beleid en discours over migratie, maar in die evolutie is de mijnstreek geen pionier. In die koerswijziging is binnen Vlaanderen/België Antwerpen, met zijn Vlaams Blok en zijn Marokkanen, belangrijker.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.